

ПЕРЕДМОВА

Лише гляньте на цифри: 2865 кілометрів, 157 днів у морі, більш ніж мільйон спалених калорій, понад два мільйони гребків. Вражає? А знаєте, що вражає ще більше? Нуль днів, пропущених через хвороби.

Обпливти Велику Британію — звучить важко. Шалено важко. Бо так воно і є. Треба бути божевільним, щоб наважитися зробити повне коло.

Ось чому я хотів опинитися серед перших, хто привітає Росса, коли після п'яти місяців у морі він нарешті повернувся на пляж у Маргейті й так завершив свій героїчний Великий британський заплив. Я добре пам'ятаю, який у нього того дня був вигляд: виснажений, голодний, схожий на прибульця з іншого світу... і з широкою усмішкою на обличчі.

Головний принцип, що допоміг мені багато чого здолати в житті, — це *позитивне мислення*. І якщо ви знайомі з Россом, то також знаєте, що в нього його повно. Позитивне мислення — це більше внутрішньої енергії. Більше кмітливості. Більше шансів пережити найскладніші часи (коли прочитаете цю книжку, то зрозумієте, що Росс їх знає не з чуток).

Що дає нам мотивацію переступати больовий поріг і стійкість, аби здолати будь-які перешкоди, які природа зводить на нашому шляху? Що такого могутнього є в людському розумі, що дає досягати неймовірних висот? Як Росс віднайшов у собі ту неймовірну наснагу кинути виклик суті людської природи та спробувати те, чого ніхто раніше не робив?

Шукаючи відповіді на ці запитання, я мимоволі згадую свої роки у військах спецпризначення й те, як тренування навчили мене зважувати ризики й шанси. Що станеться, якщо я зайду в ці двері, навіть якщо знаю, що за ними чатує ворог? Хто з нас нападе першим? Який ризик, що за мить я отримаю смертельну кулю в лоб? Зазвичай мій аналіз свідчив, що ризик не надто великий, тому я казав собі: «Та грець із ним, шанси на моїй стороні, заходжу».

Росс оминув усі ризики. Медузи в затоці Корріврекан, танкери на шляху, підступні течії та припливи, вітри, хвилі й шторми. Дивно, але навіть жодна атлантична акула не надумала припливти й привітатися!

Якщо хтось і міг обпливти Британію, то це точно Росс і тільки він — із його фізичними й розумовими здібностями, спортивною кваліфікацією та розумінням науки харчування. Ви можете бути найкращим плавцем світу, але без психологічної міцності, стійкості й уміння перемикатись у режим виживання не протрималися б і тижня.

Цей сміливий проект Росса — бездонна скарбниця уроків і висновків. Не дозволяйте іншим вказувати, ким ви є. Подолайте страх перед невідомим. Спорожніть свій розум від усього зайвого, хай там залишиться лише ви й вода. Зберіться, почніть і робіть свою справу.

Росс — справжній взірець скромності та джерело натхнення. Після прочитання його книжки ви досягнете неоціненну ідею: *людина може досягти чого завгодно.*

Попливе той, хто наважиться. Щастя тобі, мій друже Росс. Я пишаюся тим, що можу називати тебе другом. Ти — унікальний. Справжній британський герой. Не можу дочекатися, щоб дізнатись, що чекає на тебе в наступній великій (і, сподіваюся, суходільній) пригоді.

Ент Міддлтон

ПРОЛОГ

31 січня 2018 року, 10:00. Тренувальний центр командос Королівської морської піхоти в Лімпстоуні, графство Девон. Я щойно завершив 48-годинний тренувальний заплив (подолавши 185 кілометрів у тренувальному басейні) — у межах підготовки до встановлення рекорду з найдовшого у світі запливу в умовах нейтральної течії в океані, морі або затоці. Планував зробити це десь у районі Бермудів, де тепла вода, смачна їжа й багато знайомих із човнами: там я без підтримки точно не залишуся.

Я зайшов в офіцерську їдальню й сів поряд з хорошим другом Оллі Мейсоном — капітаном Королівської морської піхоти, головним тренером з регбі й моїм тимчасовим інструктором з підготовки. Ми вмостилися на м'яких шкіряних диванчиках, узяли собі чаю й перші кілька хвилин сиділи в тиші.

Я роззирнувся. Перебувати тут, у цьому центрі, було для мене великою честю. За довгі роки його поріг переступали сотні офіцерів. Здавалося, наче час не має влади над цим по-старовинному розкішним місцем: книжкові шафи із цільного дуба, відполіровані дверні рами з латуні, рояль у кутку й гігантська картина із групою командос, які отримують свої зелені берети: офіційна посвята в ряди королівських морських піхотинців.

Тишу порушив один зі старших офіцерів, який приєднався до нас за чаєм на диванчиках.

— Гей, хлопче, — мовив він, кинувши погляд на мої зморщені ноги та руки. — Чув про твій 48-годинний заплив. До чого тренуєшся?

Офіцер був високим і мав сильні та накачані руки, у яких чашка чаю видавалася комічно крихітною. А ще в нього були розкішні вуса. Кращого образу для королівського морського піхотинця не придумати, навіть якщо дуже захотіти.

— Можливо, до найдовшого у світі запливу в умовах нейтральної течії, — відповів йому я.

Він на мить замовк, відсorbнув чаю й задумливо втупився у дно чашки, наче шукав там якихось доказів, перш ніж винести вердикт.

— Можна я буду з тобою відвертим, юначе?

— Так, звісно, — відповів я, заінтригований його словами.

— Якщо чесно, це все якась фігня.

Зайве говорити, що на таку реакцію я аж ніяк не сподівався. Та й узагалі не запитував чужої думки. Ми ще навіть не назвалися один одному. Але, схоже, вже переступили із цим офіцером через усі формальності та люб'язності й одразу перейшли до імпровізованого брейнстормінгу.

Але тут втрутився Оллі.

— Буду відвертим, друже. Думаю, тобі треба набратися сміливості й обпливти Британію.

— Навіщо? — здивувався я, шокований такими масштабами.

— Можу назвати як мінімум три причини. Там десь 2900 кілометрів — тому ти можеш здійснити найдовший етапний заплив в історії людства. До того ж ти встановиш рекорд на батьківщині, у британських водах. І воно не звучить так фігово, як заплив в умовах нейтральної течії на Бермудах.

Я замислився над словами Оллі, намагаючись зрозуміти логіку.

Спершу я відкинув його ідею. Посьorbуючи свій чай — напівнепритомний, наскрізь просякнутий хлоркою — я розсміявся, похитав головою й аж стрепенувся від думки про те, що проведу все літо, продираючись крізь одні з найпідступніших течій у світі, що омивають узбережжя Британії.

Але, мушу визнати, вечір наближався, чай закінчувався й позиція Оллі здавалася не такою вже й кепською.

Можливо, мені в голові туманилося через брак сну, але поки я розтікався по тому гігантському шкіряному дивану, думка

обпливти величезну скелю, яку ми звемо Британією, вперто мене не покидала. Я почав згадувати колишніх британських авантюристів — від капітана Джеймса Кука до Ернеста Шеклтона. Здавалося, пригоди й дослідження вже вкоренилися в нашій британській ДНК, тому ідея рушити стопами великих дослідників (хоча і власним скромнішим шляхом) запалила в моїх грудях вогонь, якого не зміг стримати навіть 48-годинний тренувальний заплив на 185 кілометрів.

***

3 серпня 2018 року, 19:00. Великий британський заплив триває вже 63 дні (й понад 1280 кілометрів). Ми дісталися затоки Коррірекан — вузької протоки між островами Джюра і Скарба біля західного узбережжя материкової Шотландії. Тут розкинувся наш місцевий дикий-дикий Захід. Улітку високі гори, всіяні розсипом сосен, зливаються із зеленими полонинами біля підніжжя, а взимку, коли арктичні хуртовини огортають вершини шаром кришталевого снігу, ті самі гірські хребти вкриваються білою ковдрою.

Зараз кінець літа, майже осінь. Кілометр за кілометром звивисті й вологі пустки між лиманами та пагорбами, вдягаються в золотисто-коричневе вбрання під слабкими променями сонця. Чарівне, унікальне видовище, яким найкраще насолоджуватися, загорнувшись у товсте пальто й натягнувши вовняну шапку з теплими рукавичками.

Значно менше насолоди відчуваєш, коли в цей момент бовтаєшся в морській 8-градусній воді на півдорозі до статусу першої людини, яка обпливе Велику Британію — дев'ятий за величиною острів у світі.

Оце зараз я. На 1378-му кілометрі моєї авантюри, яку згодом охрестять Великим британським запливом. Не надто щасливий і аж ніяк не здоровий.

Продершись крізь підступні шторми, потужні хвилі, мінливі течії та брудні судноплавні маршрути, мої легені й кінцівки вже не функціонують, як раніше. Останні два місяці я виснажував їх по дванадцять годин на день. І такої втоми не відчував ще ніколи в житті...

Виснаження вже вкоренилося в моїх зв'язках і сухожиллях. Язик із кожним вдихом повітря скидав шари шкіри через сіль у воді. (Цей стан зветься «солоним язиком»: ротова порожнина втрачає всю вологу, і перші кілька шарів язика починають руйнуватися.) До того ж шотландські води — аж ніяк не найпривітніші з їхніми агресивними течіями.

Решта тіла теж почувалася кепсько. Нескінченні хвилі безжально викривляли мої плечі, а шкіра щодня страждала від тертя, морських виразок і дикого холоду. Вона так загрубіла, вицвіла й налилася дивною сумішшю синього, фіолетового та сірого, що я вже мало скидався на людину. До того ж ніс і щоки так сильно розпухли від постійних ударів хвиль, що натягати окуляри стало нестерпно боляче.

Але попри нескінченний список недуг, я вважав себе щасливчиком, бо досі тримався на воді (а не під нею). Місцева берегова охорона попередила нас: ці води такі підступні, а кількість загиблих така страшна, що це місце назавжди вкоренилося в шотландському фольклорі. Рибалки навіть розповідали нам про міфологічну істоту Хаґ — богиню, яка править озерами й іншими водоймами Шотландії.

Хочу сказати, що я ніколи не вважав себе забобонним. До затоки Корріврекан. Коли пронизливі вітри завивали на островах, усім узбережжям луною розносився моторошний звук — наче когось із шотландської міфології розлютили мої спроби подолати місцеві води.

Дика природа Шотландії з ним погоджувалася. Подивитися на спектакль зібралися глядачі: птахи кружляли над головою, самотній тюлень спостерігав десь із берега. Навряд чи вони розуміли, на кого — або на що — дивляться. Безжальні хвилі так викривили мені плечі, що гребки стали різкими й агресивними, а сам я вже не був схожим на людину, до якої звикла місцева фауна.

Трималася на безпечній відстані від цієї не то людини, не то звіра й команда нашого допоміжного човна «Геката». Яка, до речі, вирішила, що мені замало згаданих тортур. Метт (капітан Великого британського запливу) і Таз (син Метта й голова екіпажу) голосно вигадували мені з палуби чіткі інструкції.

— Ще три години доведеться пливати на повну силу, — крикнув Метт з відтінком співчуття, дивлячись на моє виснажене і скалічене тіло. — Якщо зможеш, то ми подолаємо вир.

Зважаючи на мій поточний стан, тригодинний спринт звучав амбіційно. На жаль, Метт казав правду: це був єдиний спосіб подолати бурхливі води, де засів відомий на весь світ вир Корріврекан. У цей момент такі поняття, як «стратегічний темп», «відпочинок» і «відновлення», просто перестали існувати. Ти або пливеш щосили, або не пливеш узагалі.

Я подав Метту й Тазу знак, що готовий. Акуратно натягнув окуляри на опухлі очниці, поставив на годиннику таймер на три години й побічав собі, що не зупинюся, аж поки почую звуковий сигнал. І ні вир, ні водяні духи з місцевих легенд не зможуть мене відвернути.

Гребком за гребком мене жбурляло між крайнощами: хоробрістю і здоровим глуздом. Мої руки нили від болю, а легеням бракувало повітря, але я знав, що це краще, ніж закінчити на дні океану. Тож перші 40 хвилин я благав своє тіло тримати неможливий темп, щоб здолати неприступний Корріврекан. Але десь за годину місцевим угіддям містичної богині Хаґ набридла моя компанія, і вони встромили мені в колеса палицю, на яку я аж ніяк не сподівався... Просто мені в обличчя пливла гігантська медуза.

До того ж, як з'ясувалося, не одна. Ціла армія медуз — «волосистих ціаней», щупальця яких могли сягати двох метрів у довжину, а вага — 25 кілограмів. Медузи вже не раз жалили мене в обличчя, але цього разу все було інакше. Їх було так багато, що, попри всі мої спроби оминати небезпечні щупальця, ніс і щоки все одно пекли від отрути.

Через дві години біль став нестерпним... Мені здавалося, що в моє обличчя засунули розпечену кочергу, яка так проїдає плоть, що з кожним кілометром на шкірі проступають нові й нові пухирі.

Через дві години і тридцять хвилин біль почав паралізувати... Я помітив, що вже не контролюю лівого боку обличчя, бо отрута просочилась у шкіру й спровокувала найболючіший параліч у моему житті. М'язи рота мені не підкорялися, з його кутика стікала слина. Не захлинався водою я лише чудом.